



УДК 371.13: 373

COOPERATION BETWEEN A LYCEUM AND A UNIVERSITY IN THE ASPECT OF FORMING RESEARCH COMPETENCE AS A COMPONENT OF TEACHER'S PEDAGOGICAL CULTURE

СПІВПРАЦЯ ЛІЦЕЮ ТА УНІВЕРСИТЕТУ В АСПЕКТІ ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК СКЛАДОВОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ВЧИТЕЛЯ

Bilonozhko O./Білоножко О.В.*director of gymnasium/директор гімназії*

ORCID: 0000-0001-9845-0277

*Kremenchuk Gymnasium №1 of the Kremenchuk City Council of the Kremenchuk District of Poltava Region, Kremenchuk, 1A Sergeant Melnychuk st., 39601**Кременчуцька гімназія №1 Кременчуцької міської ради Кременчуцького району Полтавської області, Кременчук, вул. Сержанта Мельничука, 1А, 39601*

Анотація. У статті сформульовано і обґрунтовано педагогічні умови формування науково-дослідницької компетентності як складової педагогічної культури вчителів ліцеїв у системі методичної роботи. Визначено, що педагогічні умови розвитку науково-дослідницької компетентності у складі педагогічної культури вчителів ліцеїв – це цілеспрямовано створене навчально-методичне середовище. Розглянуто шляхи співпраці ліцею та університету, зокрема сукупність заходів методичного характеру (наукові круглі столи, тематичні лекції), що сприяють підвищенню педагогічної культури та формуванню науково-дослідницької компетентності.

Ключові слова: педагогічна культура вчителя, науково-дослідницька компетентність, культуротворча технологія.

Вступ.

Розвиток педагогічної культури – це процес підвищення готовності вчителів ліцеїв до нових освітніх реалій, зумовлених трансформаціями середньої освіти в Україні під впливом світової педагогічної спільноти. Водночас, формування науково-дослідницької компетентності як складової педагогічної культури вчителів ліцеїв вимагає створення відповідних педагогічних умов та розробки педагогічної технології, що ґрунтується на науковій співпраці ліцею із закладом вищої освіти.

Основна частина.

Теоретичними засадами дослідження технології формування науково-дослідницької компетентності вчителів є наукові розвідки та дослідження зарубіжних вчених, що розкривають сутність та функції педагогічних технологій (Дж. Дрон (Dron) [1], Т. Тінелл (Tinnell T. et al.) [2]), їх роль у



формуванні наукових знань вчителів (П. Мішра і М. Келер (Mishra, Koehler) [3]), розвитку когнітивного компоненту педагогічної культури вчителів (С. Айма і Д. Бхараті (Aimah, Bharati) [4]); специфіці наукової підготовки вчителів, зокрема, у міжнародному контексті (В. Шмідт (Schmidt W. H. et al.) [5]); особливості формування науково-дослідницьких компетенцій вчителя в умовах суспільства, заснованого на знаннях (А. Наумеску (Naumescu) [6]).

Вчені зазначають, що наукові компетенції є ключем до ефективної освіти, оскільки якість наукових знань вчителя та досягнення учнів пов'язані між собою (Л. Дарлінг-Хаммонд (Darling-Hammond) [7]; А. Вейн і П. Янгс (Wayne, Youngs) [8]). Компетентнісні принципи розвитку педагогічної культури відображають усі провідні компоненти цієї культури – мотиваційний, когнітивний, комунікативний та атрибутивний.

Узагальнення педагогічної теорії та аналіз практичної діяльності учителів ліцеїв з урахуванням методів, завдань, об'єкта і предмета дослідження дозволило розробити на базі Кременчуцької гімназії № 1 культуротворчу технологію «Розвиток педагогічної культури», що являє собою спеціалізоване навчально-методичне середовище, спрямоване на розвиток науково-дослідницької компетентності у складі педагогічної культури вчителів ліцеїв.

Навчально-методичне середовище реалізується як окрема веб-сторінка офіційного сайту Кременчуцької гімназії № 1 Кременчуцької міської ради Кременчуцького району Полтавської області (http://kremenchuk-gimnaz1.pl.sch.in.ua/storinka_uchasnikiv_osvitnjogo_procesu/rozvitok_pedagogichn_oi_kuljturi/). Це дозволяє скоординувати методичну і наукову діяльність окремих ліцеїв, розробити єдиний план-графік, організувати налагодження зв'язків і постійну співпрацю між ліцеями та закладами вищої освіти.

Технологія передбачає організацію моніторингу процесу та налагодження зворотного зв'язку, що уможливорює коригування технології у процесі її впровадження, зокрема під час організації дистанційного та змішаного навчання у період пандемії та воєнного стану.

Культуротворча технологія спрямована на розв'язання найактуальнішого



завдання української освіти, а саме – на формування для профільної школи вчителя нового типу, здатного втілювати у життя концептуальні засади Нової української школи, засновані зокрема на науковому підході до навчання.

Розробка культуротворчої технології «Розвиток педагогічної культури» передбачає визначення форм та засобів розвитку науково-дослідницької компетентності у складі педагогічної культури, а також створення для цього відповідних педагогічних умов. Культуротворча технологія ґрунтується на комплексі методологічних підходів, серед яких одним із основних є компетентнісний підхід, оскільки він сприяє тому, що проблема формування науково-дослідницької компетентності вчителя виходить на рівень розвитку відповідних компетенцій у професійному контексті.

Для успішного формування наукових і дослідницьких компетенцій вчителя ефективною є організація у межах навчально-методичного середовища «Розвиток педагогічної культури» обміну досвідом та методичними напрацюваннями у певних галузях знань між ліцеєм та університетом, що відбувається, наприклад, завдяки запровадженню наукових круглих столів для вчителів ліцею та науково-педагогічних працівників університету.

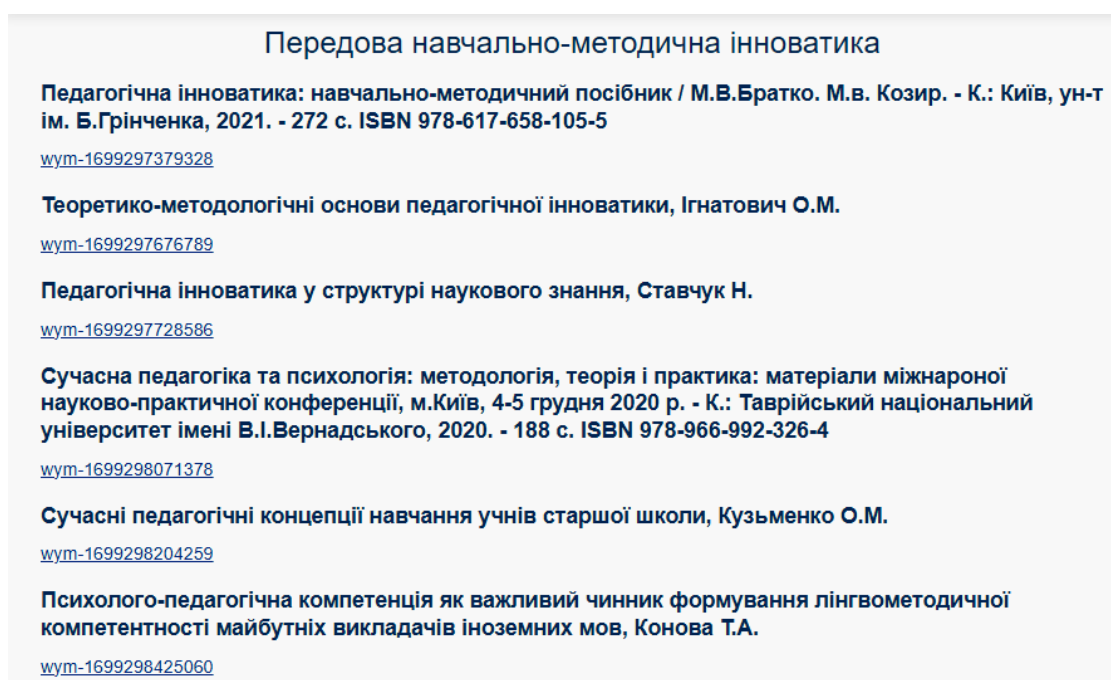
Тематика цих круглих столів зазвичай пов'язана із профілями підготовки у ліцеях. Варто зауважити, що саме профільне навчання у цих освітніх закладах (багаторічні традиції, наявність команди професіоналів, потужної методичної бази, ресурсного і матеріально-технічного забезпечення) ефективно сприяє формуванню науково-дослідницької компетентності вчителя, оскільки йому доводиться бути науковим керівником науково-дослідницьких робіт учнів. Так, наприклад, Кременчуцький ліцей № 30 «Олімп» імені Н. М. Шевченко багато років поспіль є переможцем у місті за кількістю учнів-призерів МАН.

Пропонована культуротворча технологія забезпечує активне залучення вчителів ліцеїв до ознайомлення з надбаннями передової наукової педагогічної інноватики у межах навчально-методичного середовища «Розвиток педагогічної культури», адже самостійне опанування вчителями ліцею передового освітянського досвіду сприяє розвитку когнітивного компонента



педагогічної культури й формуванню науково-дослідницької компетентності.

На рисунку 1 подано скриншот із підбіркою сучасних наукових і навчально-методичних праць із педагогічної інноватики, що пропонуються для формування науково-дослідницької компетентності вчителя в межах навчально-методичного середовища «Розвиток педагогічної культури». Перелік наукових праць оперативно оновлюється завдяки моніторингу освітніх порталів, наукових журналів, матеріалів науково-практичних конференцій.



Рисунк 1 – Підбірка праць із наукової та інноваційної педагогічної діяльності на сайті Кременчуцької гімназії № 1

Головна мета заходів в рамках співпраці ліцею і університету полягає в ознайомленні вчителів з надбаннями передової навчально-методичної інноватики. Тематика заходів різноманітна – наприклад, це серія лекцій «Організація наукових досліджень у ліцеї», лекції щодо наукової організації навчання в умовах інклюзивної освіти та ін. До заходів залучаються провідні освітні установи області, зокрема, Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського та інші ЗВО.



Очікуваними результатами є налагодження ефективної співпраці між освітніми закладами різних рівнів, встановлення наукових зв'язків між ЗЗСО та ЗВО.

Висновки.

Було запропоновано культуротворчу технологію, спрямовану на формування науково-дослідницької компетентності у складі педагогічної культури вчителя. Визначено, що важливими елементами цієї технології є організація співпраці ліцею та університету у вигляді круглих столів, лекцій та інших науково-просвітницьких заходів, а також самостійне опанування вчителями ліцею передового освітянського досвіду у межах розробленого навчально-методичного середовища «Розвиток педагогічної культури».

Література:

1. Dron J. Educational technology: what it is and how it works. *AI & Society*. 2021. doi:10.1007/s00146-021-01195-z.
2. Tinnell T., Ralston P., Tretter T., Mills M. Sustaining pedagogical change via faculty learning community. *International Journal of STEM Education*. 2019. No. 6. P. 26–41.
3. Mishra P., Koehler M. J. Technological Pedagogical Content Knowledge: A new framework for teacher knowledge. *Teachers College Record*. 2006. Vol. 108 (6). P. 1017–1054.
4. Aimah S. I. & Bharati D. A. M. Building Teacher's Pedagogical Competence and Teaching Improvement through Lesson Study. *Arab World English Journal*. 2017. Vol. 8, no. 1. doi:10.24093/awej/vol8no1.6.
5. Schmidt W. H., Cogan L., Houang R. The role of opportunity to learn in teacher preparation: An international context. *Journal of Teacher Education*. 2011. Vol. 62 (2). P. 138–153.
6. Naumescu A. K. Science Teacher Competencies in a Knowledge Based Society. *Acta Didactica Napocensia*. 2008. Vol. 1, no. 1. P. 25–31.
7. Darling-Hammond L. Teacher quality and student achievement: A review of state policy evidence. *Journal of Education Policy Analysis Archives*. 2000. Vol. 8 (1). P. 88–114.
8. Wayne A. J., Youngs P. Teacher characteristics and student achievement gains: A review. *Review of Educational Research*. 2003. Vol. 73, no. 1. P. 89–122.

**References:**

1. Dron J. (2021). Educational technology: what it is and how it works. *AI & Society*. doi:10.1007/s00146-021-01195-z.
2. Tinnell T., Ralston P., Tretter T., Mills M. (2019). Sustaining pedagogical change via faculty learning community. *International Journal of STEM Education*, no. 6, pp. 26–41.
3. Mishra P., Koehler M. J. (2006). Technological Pedagogical Content Knowledge: A new framework for teacher knowledge. *Teachers College Record*, vol. 108 (6), pp. 1017–1054.
4. Aimah S. I. & Bharati D. A. M. (2017). Building Teacher's Pedagogical Competence and Teaching Improvement through Lesson Study. *Arab World English Journal*, vol. 8, no. 1. doi:10.24093/awej/vol8no1.6.
5. Schmidt W. H., Cogan L., Houang R. (2011). The role of opportunity to learn in teacher preparation: An international context. *Journal of Teacher Education*, vol. 62 (2), pp. 138–153.
6. Naumescu A. K. (2008). Science Teacher Competencies in a Knowledge Based Society. *Acta Didactica Napocensia*, vol. 1, no. 1, pp. 25–31.
7. Darling-Hammond L. (2000). Teacher quality and student achievement: A review of state policy evidence. *Journal of Education Policy Analysis Archives*, vol. 8 (1), pp. 88–114.
8. Wayne A. J., Youngs P. (2003). Teacher characteristics and student achievement gains: A review. *Review of Educational Research*, vol. 73, no. 1, pp. 89–122.

Abstract. *The article formulates and substantiates the pedagogical conditions for the formation of research competence as a component of the pedagogical culture of lyceum teachers in the system of methodological work. It is determined that the pedagogical conditions for the development of research competence as a part of lyceum teachers' pedagogical culture are a purposefully created teaching and methodological environment. The ways of cooperation between a lyceum and a university, in particular, a set of methodological events as "science" round tables and thematic lectures that contribute to improving pedagogical culture and forming research competence are considered.*

Key words: *teacher's pedagogical culture, research competence, culture-creating technology.*

Стаття відправлена: 02.02.2024 р.

© Білоножко О.В.